

Suvestinė redakcija nuo 2024-01-05

Sprendimas paskelbtas: TAR 2022-08-12, i. k. 2022-17023

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSIOJI RINKIMŲ KOMISIJA**

**SPRENDIMAS
DĖL RINKIMŲ (REFERENDUMO) STEBĖTOJŲ REGISTRAVIMO TVARKOS APRAŠO
PATVIRTINIMO**

2022 m. rugpjūčio 11 d. Nr. Sp-60
Vilnius

Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos rinkimų kodekso 92 straipsniu, 135 straipsnio 7 dalimi, 143 straipsnio 5 dalimi ir Lietuvos Respublikos referendumo konstitucinio įstatymo 20 straipsniu, n u s p r e n d ž i a:

1. Patvirtinti Rinkimų (referendumo) stebėtojų registravimo tvarkos aprašą (pridedama).
2. Pripažinti netekusiu galios Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos 2020 m. balandžio 27 d. sprendimą Nr. Sp-52 „Dėl Rinkimų (referendumo) stebėtojo registravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.
3. Nustatyti, kad šis sprendimas įsigalioja 2022 m. rugsėjo 1 d.

Komisijos pirmininkė

Jolanta Petkevičienė

RINKIMŲ (REFERENDUMO) STEBĖTOJŲ REGISTRAVIMO TVARKOS APRAŠAS

1. Rinkimų (referendumo) stebėtojų registravimo tvarkos apraše (toliau – Aprašas) nustatoma rinkimų (referendumo) stebėtojo (toliau – stebėtojas) pažymėjimo išdavimo, naudojimo ir netekimo tvarka, rinkimų (referendumo) stebėtojo teisės ir pareigos, veiklos sąlygos.

2. Stebėtojas – asmuo, turintis Lietuvos Respublikos vyriausiosios ar savivaldybės (apygardos) rinkimų komisijos išduotą nustatytos formos oranžinės spalvos pažymėjimą. Jis turi teisę stebėti rinkimus, referendumą visoje Lietuvos Respublikos, savivaldybės (apygardos) arba apylinkės, kuri nurodyta jo pažymėjime, teritorijoje.

3. Stebėtoju gali būti rinkėjas arba užsienio valstybėms ar tarptautinėms organizacijoms atstovaujančių subjektų pasiūlytas asmuo. Stebėtoju negali būti tos savivaldybės, kurios teritorijoje stebėtojas turi teisę stebėti rinkimus arba kurios teritorija patenka į rinkimų apygardą, meras, administracijos direktorius, jų pavaduotojai, seniūnai, jų pavaduotojai, rinkimų komisijos narys, kandidatas, rinkimų (referendumo) komisijos darbuotojas (informatikas, buhalteris).

4. Stebėtojus gali siūlyti:

4.1. politinės organizacijos ir išsikėlę kandidatai;

4.2. Lietuvos Respublikoje registruotos nevyriausybinės organizacijos, kurių veikla yra susijusi su rinkimais ar žmogaus teisių apsauga;

4.3. tarptautinės organizacijos, kurių veikla yra susijusi su rinkimais ar žmogaus teisių apsauga;

4.4. užsienio valstybėms atstovaujantys asmenys;

4.5. Vyriausioji rinkimų komisija pagal pateiktus prašymus.

5. Politinės organizacijos ir išsikėlę kandidatai, nevyriausybinės organizacijos turi teisę siūlyti registruoti stebėtojais ne daugiau kaip po 2 stebėtojus kiekviename rinkimų (referendumo) apylinkėje.

6. Stebėtojo pažymėjimą išduoda:

6.1. Vyriausioji rinkimų komisija – stebėti rinkimus, referendumą visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse ir konsulinėse įstaigose, papildomose balsavimo vietose užsienyje prie Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos, rinkimų apygardose, savivaldybėse, specialiuose balsavimo punktuose, rinkimų (referendumo) apylinkėse;

6.2. savivaldybės (apygardos) rinkimų (referendumo) komisija – stebėti rinkimus (referendumą) visoje savivaldybės (apygardos) teritorijoje arba tos savivaldybės (apygardos) konkrečiose rinkimų (referendumo) apylinkėse.

7. Prašymai dėl stebėtojų registravimo turi būti pateikti ne vėliau kaip iki paskutinio pirmadienio iki rinkimų dienos, išskyrus atvejus, kai yra būtinybė pakeisti asmenį, negalintį būti stebėtoju dėl objektyvių priežasčių. Prašyme turi būti nurodyta: asmens vardas, pavardė, asmens kodas, savivaldybės (apygardos) pavadinimas, rinkimų (referendumo) apylinkės (apylinkių) pavadinimas (pavadinimai).

8. Politinių organizacijų ir išsikėlusių kandidatų prašymai registruoti stebėtojus pateikiami elektroniniu būdu Vyriausiosios rinkimų komisijos portale „Rinkėjo puslapis“ adresu www.rinkejopuslapis.lt. Prašymų registruoti stebėtojus pateikimas baigiamas, kai dokumentus elektroniniu būdu pateikę asmenys gauna patvirtinimą apie elektroninių dokumentų priėmimą. Kitų subjektų, išvardytų Aprašo 4.2–4.5 punktuose, prašymai pateikiami Vyriausiajai rinkimų komisijai (priedas). Užsienio valstybių piliečiai, norintys būti stebėtojais, turi Vyriausiajai rinkimų komisijai pateikti asmens tapatybę patvirtinančius dokumentus.

9. Stebėtojai registruojami užtikrinant lygiateisiškumo tarp politinių organizacijų, kandidatų ir nevyriausybinių organizacijų siūlomų stebėtojų principo laikymąsi.

10. Stebėtojo pažymėjimus rinkimų (referendumo) komisijos vardu išduoda jos pirmininkas arba kitas komisijos narys komisijos pirmininko pavedimu. Rinkimų (referendumo) komisijos gali atsisakyti registruoti stebėtoją, jeigu jis neatitinka teisės aktų reikalavimų ar jo veikla neatitinka Lietuvos Respublikos Konstitucijos ar teisės aktų, arba bet kuriuo metu panaikinti stebėtojo registravimą, jeigu jis pažeidžia Konstituciją, Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimus ir kitus teisės aktus, nesilaiko nustatytos rinkimų (referendumų) rengimo tvarkos, pažeidžia viešąją tvarką balsavimo patalpose. Stebėtojo registravimas gali būti panaikintas jį įregistravusios rinkimų (referendumo) komisijos arba aukštesnės rinkimų (referendumo) komisijos pirmininko sprendimu. Apie atsisakymą išduoti stebėtojo pažymėjimą pranešama stebėtoją pasiūliusiam subjektui, apie stebėtojo registravimo panaikinimą – pačiam stebėtojui ir stebėtoją pasiūliusiam subjektui.

11. Stebėtojo pažymėjime įrašoma: stebėtojo vardas ir pavardė, kas pasiūlė į stebėtojus (politinės organizacijos, nevyriausybinių organizacijos pavadinimas ar kandidato vardas, pavardė), stebėjimo teritorija (savivaldybės (apygardos) / apylinkės pavadinimas ir numeris), rinkimų (referendumo) komisijos pirmininko, pasirašiusio pažymėjimą, vardas ir pavardė, parašas ir išdavimo data.

12. Stebėtojas turi teisę:

12.1. stebėti atitinkamos rinkimų komisijos veiklą, įskaitant rinkėjų ir kandidatų registravimą;

- 12.2. stebėti pasirengimą rinkimams ir dalyvauti vykstant balsavimui;
- 12.3. stebėti balsavimo procesą, įskaitant biuletenių išdavimą, patį balsavimą, rinkėjų balsų skaičiavimą ir rezultatų nustatymą;
- 12.4. susipažinti su rinkimų komisijos veiklos dokumentais, užtikrindamas asmens duomenų apsaugą;
- 12.5. fotografuoti, daryti vaizdo ir garso įrašus, užtikrindamas asmens duomenų apsaugą ir gavęs asmenų sutikimą bei nepažeisdamas teisės į slaptą balsavimą;
- 12.6. kreiptis į atitinkamą rinkimų komisiją, jos pirmininką, narius, darbuotojus dėl galimų Lietuvos Respublikos rinkimų kodekso pažeidimų su prašymu juos pašalinti, pateikti pastabas rinkėjų balsų skaičiavimo protokole ir gauti tokio protokolo kopiją.
13. Stebėtojai, stebėdami rinkimus, neturi teisės daryti įtakos rinkimų komisijų ir atskirų komisijos narių darbui ir tuo trikdyti jų veiklą bei rinkimus, vykdyti rinkimų agitaciją. Už rinkimų stebėtojo pasirengimą vykdyti rinkimų stebėtojo veiklą atsako jį pasiūlęs subjektas.
14. Stebėtojams draudžiama tiek balsavimo iki rinkimų dienos metu, tiek rinkimų dieną už rinkėją atlikti bet kokius veiksmus, susijusius su balsavimu.
15. Rinkimų (referendumo) komisijos ir įstaigų, kuriose yra sudaryti specialūs balsavimo punktai, vadovai turi pasirūpinti, kad stebėtojams balsavimo patalpose būtų sudarytos tinkamos sąlygos stebėti:
- 15.1. kaip organizuojamas ir vykdomas balsavimas (balsuojant iki rinkimų dienos, rinkimų dieną);
- 15.2. kaip skaičiuojami rinkėjų balsai ir surašomas rinkėjų balsų skaičiavimo protokolas (rinkimų dieną ar perskaičiuojant balsus).
- Punkto pakeitimai:*
Nr. [Sp-312](#), 2023-12-21, paskelbta TAR 2024-01-04, i. k. 2024-00170
16. Kai į atitinkamą rinkimų (referendumo) apylinkės rinkėjų balsų skaičiavimo protokolą įrašyti visi duomenys ir visi rinkimų (referendumo) biuleteniai sudėti į antspauduotus paketus ir į specialųjį voką (vokus), rinkimų (referendumo) apylinkės balsų skaičiavimo protokolą pasirašo apylinkės rinkimų komisijos pirmininkas ir nariai, po jų – ir stebėtojai, dalyvavę rinkėjų balsų skaičiavime. Stebėtojų pastabos pridedamos prie atitinkamo protokolo ir tampa neatskiriama jo dalimi.
17. Stebėtojas apylinkių rinkimų (referendumo) komisijų sprendimus dėl rinkėjų balsų skaičiavimo protokolų surašymo gali apskųsti savivaldybės (apygardos) rinkimų (referendumo) komisijai ne vėliau kaip per 24 valandas nuo jų surašymo.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija, Sprendimas

Nr. [Sp-312](#), 2023-12-21, paskelbta TAR 2024-01-04, i. k. 2024-00170

Dėl Vyriausiosios rinkimų komisijos 2022 m. rugpjūčio 11 d. sprendimo Nr. Sp-60 „Dėl Rinkimų (referendumo) stebėtojų registravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo